

ردیف	سؤالات	نمره
سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی رشته: ادبیات و علوم انسانی		
سال سوم آموزش متوسطه		
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۱		
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		
ساعت شروع: ۸ صبح		
تاریخ امتحان: ۱۳۹۱/۳/۲۲		
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		
۱	اصلی‌ترین عامل موسیقی « شعر » چیست؟ الف) تخیل ب) وزن پ) عاطفه ت) زبان	۰/۲۵
۲	کدام شاعر « غزل عاشقانه » را به اوج می‌رساند؟	۰/۲۵
۳	دو مورد از موضوعات رایج قالب « قطعه » را بنویسید.	۰/۵
۴	« سنایی » منظومه‌ی « حدیقه‌الحقیقه » را در کدام قالب شعری سروده‌است؟	۰/۲۵
۵	قالب شعری « چهار پاره » از چه هنگام در ایران رواج یافت؟	۰/۲۵
۶	با توجه به تشبیهات موجود در بیت زیر، هریک از واژه‌های مشخص شده؛ کدام یک از پایه‌های تشبیه هستند؟ « گذشت روزگاران بین که دوران شباب ما در این سیلاب غم، دسته‌ی گلی شاداب را ماند »	۰/۷۵
۷	تشبیه موجود در بیت زیر را، به صورت یک « تشبیه بلیغ غیراضافی » در آورید. « در زلف چون کمندش ای دل مپیچ، کان جا سرها بُریده بینی، بی جرم و بی جنایت »	۰/۵
۸	با توجه به بیت « ز تاب آتش دوری، شدم غرقِ عرق چون گل بیار ای باد شبگیری، نسیمی زان عرق چینم » الف) چند « تشبیه » در بیت وجود دارد؟ ب) کدام یک از تشبیهات به کار رفته در بیت « رساتر»، « مؤثرتر» و « زیباتر» است؟ این « تشبیه » را دقیقاً مشخص کنید. پ) ویژگی مشترک « طرفین تشبیه » را در این نوع تشبیه، بیابید.	۰/۷۵
۹	با توجه به بیت « نَفَسِ بیا و بنشین، سخنی بگو و بشنو که به تشنگی بمردم بر آب زندگانی » الف) نوع « استعاره » های موجود در بیت را بنویسید. ب) غرض شاعر از کاربرد این « استعاره » ها در بیت، چیست؟	۰/۷۵
۱۰	با توجه به بیت « تو را ز کنگره‌ی عرش می‌زنند صفیر ندانمت که در این دامگه چه افتاده است » الف) یک « اضافی استعاری » در بیت بیابید و نوع این استعاره را بنویسید. ب) « مشبّه‌به » این « استعاره » را مشخص کنید.	۰/۷۵
۱۱	در بیت زیر « استعاره » ها را بیابید و « مشبّه » این « استعارات » را تعیین کنید. « کس چو حافظ نگشود از رخ اندیشه نقاب تا سر زلف سخن را به قلم شانه زدند »	۱
« ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی دوم »		

ردیف	سؤالات	نمره
سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی رشته: ادبیات و علوم انسانی		
سال سوم آموزش متوسطه		
تاریخ امتحان: ۱۳۹۱/۳/۲۲		
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۱		
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		
۱	سؤالات	نمره
۱۲	« مفهوم » و « قرینه »ی مجازهای مشخص شده را بنویسید. الف) به یاد روی شیرین بیت می‌گفت چو آتش تیشه می‌زد، گوه می‌سفت ب) چو آشامیدم این پیمانہ را پاک در افتادم ز مستی بر سر خاک	۱
۱۳	با توجه به بیت « بر آشفته عابد که خاموش باش الف) « سخن » مفهوم « مجازی » کدام واژه است؟ ب) نوع « علاقه‌ی مجاز » را با ذکر علت بنویسید.	۱
۱۴	در عبارات زیر دو « کنایه » بیابید که مفهومی یکسان داشته باشند. مفهوم مورد نظر را بنویسید. الف) چو بشنید بیچاره بگریست زار که ای خواجه دستم ز دامن بدار ب) شبی در بیابان مگه از بی‌خوابی پای رفتنم نماند. سر بنهادم و شتربان را گفتم: دست از من بدار.	۱
۱۵	در بیت زیر، تکرار آگاهانه‌ی صامت..... در غنای موسیقی..... بیت مؤثر است. « از درد سخن گفتن و از درد شنیدن با مردم بی‌درد، ندانی که چه درد است »	۰/۵
۱۶	در بیت زیر، کدام واژه‌ها در پدید آمدن آرایه‌ی « تکرار » مؤثر بوده‌اند؟ « گفתי ز خاک بیش‌ترند اهل عشق من از خاک بیش‌تر نه که از خاک کم‌تریم »	۰/۵
۱۷	در بیت زیر، آرایه‌ی « تضمین‌المزدوج » را بیابید و نوع « سجع » های به کار رفته را مشخص کنید. « به گوش هوش نیوش از من و به عشرت گوش که این سخن، سحر از هانفم به گوش آمد »	۱
۱۸	در کدام یک از بیت‌های زیر، آرایه‌ی « ترصیع » وجود دارد؟ دلیل خود را بنویسید. الف) ای منور به تو نجوم جلال وی مقرر به تو رسوم کمال ب) هم عقل دویده در رکابت هم شرع خزیده در پناهت	۱
۱۹	در بیت « پسر را نشانند پیران ده / که مه‌رت بر او نیست، مهرش بده » واژه‌های « ده » و « بده » با هم جناس ناقص دارند و میان واژه‌های و « جناس ناقص حرکتی » است.	۰/۷۵
۲۰	با توجه به بیت‌های زیر، « جناس » موجود در میان کدام واژه‌ها، ارزش موسیقایی بیشتری دارد؟ دلیل خود را بنویسید. الف) خود کار من گذشت ز هر آز و آرزو از کان و از مکان پی ارکانم آرزوست ب) ای آسمان چو دور ندیمان‌ش دیده‌ای در دور خویش، شکل مدور گرفته‌ای	۱
« ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی سوم »		

ردیف	سؤالات	نمره
سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی رشته: ادبیات و علوم انسانی		
سال سوم آموزش متوسطه		ساعت شروع: ۸ صبح
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۱/۳/۲۲
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۱		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir
۲۱	در بیت زیر، میان کدام واژه‌ها «جناس» به کار رفته است؟ نوع دقیق «جناس» را بنویسید. «زاهد و عجب و نماز و من و مستی و نیاز تا تو را خود ز میان با که عنایت باشد»	۰/۷۵
۲۲	با توجه به بیت «لب می‌لای به شعری که ندارد شوری الف) کدام گروه از «جناس» های موجود، هم ریشه هستند؟ ب) «هم‌ریشگی» واژه‌ها در اصطلاح ادبی، چه نام دارد؟	۰/۱۵
۲۳	با توجه به بیت «بیستون پر سر راه است مباد از شیرین الف) حضور کدام واژه‌ها در بیت بالا، آرایه‌ی «مراعات نظیر» را به وجود آورده است؟ ب) اشارت داستانی موجود در بیت، سبب پیدایش کدام «آرایه‌ی معنوی» شده است؟	۱
۲۴	در عبارات زیر، آرایه‌های «تضاد» و «تضمین» را با ذکر بخش‌هایی که نشان دهنده‌ی این آرایه‌هاست؛ مشخص کنید. الف) الطاف الوهیت و حکمت ربوبیت به سرّ ملائکه فرو می‌گفت: انّی أعلم ما لا تعلمون. ب) الهی! روا مدار پیدای ما از پنهان ما ناستوده‌تر باشد.	۱
۲۵	در هریک از بخش‌های مشخص شده‌ی اشعار زیر، کاربرد کدام «آرایه‌ی معنوی» آشکار است؟ الف) به پاس یک دل ابری، دو چشم بارانی ب) سرود مجلس است اکنون، ملک به رقص آرد که شعر حافظ شیرین سخن ترانه‌ی توست پسر است خلوتم از یک حضور نورانی	۱
۲۶	با توجه به بیت «گر هزار است بلبل این باغ الف) کدام واژه «ایهام تناسب» دارد؟ ب) معانی مختلف این واژه را بنویسید. پ) کدام معنی مورد نظر شاعر است؟ همه را نغمه و ترانه یکی است»	۱
۲۷	کدام آرایه‌ی ادبی، مناسب‌ترین ابزار برای تصویر «جهانی حماسی» است؟ این آرایه را در بیت زیر بیابید. «بیابانی آمدش ناگاه پیش ز تاییدن مهر پهناش بیش»	۰/۱۵
۲۸	برای مثال زیر، یک علت ادبی بنویسید. «خواندن خروس سخری»	۰/۱۵
۲۰	«موفق باشید»	

باسمه تعالی

ساعت شروع : ۸ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۳۹۱ / ۳ / ۲۲		سال سوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه ۱۳۹۱

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	گزینه‌ی «ب» (وزن) (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	سعدی (۰/۲۵)	۰/۲۵
۳	مطالب اخلاقی ، تعلیمی ، حکایت ، شکایت ، مدح ، هجو ، تقاضا (ذکر دو مورد ، هر مورد ۰/۲۵)	۰/۵
۴	مثنوی (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	پس از مشروطیت (۰/۲۵)	۰/۲۵
۶	دوران شباب ما: مشبه (۰/۲۵) سیلاب: مشبه به (۰/۲۵) مآند: ادات تشبیه (۰/۲۵)	۰/۷۵
۷	« زلفش کمند است. » (۰/۵)	۰/۵
۸	الف) دو تشبیه (۰/۲۵) ب) « آتش دوری » (۰/۲۵) پ) (سوزندگی (سوزنده بودن ، سوزان بودن) (۰/۲۵)	۰/۷۵
۹	الف) مصرّحه (آشکار) (۰/۲۵) ب) (عراق در زندگی بخشی به محبوب (یا هر توضیح درست و مشابه نظیر این پاسخ) (۰/۵)	۰/۷۵
۱۰	الف) اضافه‌ی استعاری: کنگره‌ی عرش (۰/۲۵) نوع استعاره: مکنیه (کنایی) (۰/۲۵) ب) کاخ (قصر) (۰/۲۵)	۰/۷۵
۱۱	استعاره‌ها : « رخ اندیشه » (۰/۲۵) « زلف سخن » (۰/۲۵) مشبه استعارات : « اندیشه » (۰/۲۵) « سخن » (۰/۲۵)	۱
۱۲	الف) مفهوم : شعر (۰/۲۵) قرینه : می گفت (۰/۲۵) ب) مفهوم : محتوای پیمانه (شراب) (۰/۲۵) قرینه : آشامیدم (۰/۲۵)	۱
۱۳	الف) زبان (۰/۲۵) ب) (علاقه : « آلیه » (۰/۲۵) زیرا : زبان ابزاری است که سخن با آن ادا می‌شود. (یا هر توضیح درست و مشابه نظیر این پاسخ) (۰/۵)	۱
۱۴	الف) کنایه : « دستم ز دامن بدار » (۰/۲۵) ب) کنایه : « دست از من بدار » (۰/۲۵) مفهوم کنایه : « رها کردن » (۰/۵)	۱
۱۵	« د » (۰/۲۵) درونی (لفظی) (۰/۲۵)	۰/۵

باسمه تعالی

ساعت شروع : ۸ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۳۹۱ / ۳ / ۲۲		سال سوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه ۱۳۹۱

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۶	« خاک » (۰/۲۵) بیش‌تر (۰/۲۵)	۰/۵
۱۷	« تضمین المزدوج »: گوش هوش نبوش (۰/۵) نوع سجع‌ها: « متوازی » (۰/۲۵) ، « مطرف » (۰/۲۵)	۱
۱۸	بیت « الف » (ای منور به تو ...) (۰/۲۵) زیرا: تمام « سجع » های این « موازنه » (۰/۵) از نوع متوازی است. (۰/۲۵)	۱
۱۹	« افزایشی » (۰/۲۵) ، « مَهر » (۰/۲۵) و « مَهر » (۰/۲۵)	۰/۷۵
۲۰	واژه‌های « دور » و « دور » (۰/۲۵) زیرا: دو واژه‌ی یاد شده از نظر تلفظ (۰/۲۵) و شکل ظاهری هم‌سان (۰/۲۵) اما در معنی ، متفاوت‌اند. (۰/۲۵)	۱
۲۱	واژه‌های « جناس »: « نماز » و « نیاز » (۰/۲۵) نوع « جناس »: « ناقص » (۰/۲۵) « اختلافی » (۰/۲۵)	۰/۷۵
۲۲	الف) « جناس‌های هم‌ریشه »: « شعری » و « شاعری » یا « شعری » و « شعوری » (۰/۲۵) ب) « اشتقاق » (۰/۲۵)	۰/۵
۲۳	الف) « بیستون » ، « شیرین » ، « فرهاد » (به ذکر دو مورد هم، نمره‌ی کامل داده شود.) (۰/۵) ب) « تلمیح » (۰/۵)	۱
۲۴	الف) « تضمین » (۰/۲۵) « اِنِّیْ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ » (۰/۲۵) ب) « تضاد » (۰/۲۵) « پیدا » و « پنهان » (۰/۲۵)	۱
۲۵	الف) تناقض (پارادوکس ، متناقض‌نما ، بیان نقیضی) (۰/۵) ب) « حس آمیزی » (۰/۵)	۱
۲۶	الف) « هزار » (۰/۲۵) ب) ۱- « عدد هزار » (۰/۲۵) ۲- « هزار دستان » (بلبل ، عندلیب) (۰/۲۵) پ) « عدد هزار » (۰/۲۵)	۱
۲۷	« اغراق » (۰/۲۵) « مصراع دوم » (ز تابیدن مهر پنهانش بیش) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۸	« غفلت آدمیان از گذر عمر ، سبب نالیدن (خواندن) خروس در سحرگاه است. » (یا هر مثال مناسب و درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
	« خدا قوت »	۲۰